

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Володимир ЛАДИКА

2024 року

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування для осіб, що вступають на
ОС «Магістр» та програми для вступників, які здобули ступінь
магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста)**

**галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність 051 «Економіка»**

РЕКОМЕНДОВАНО

**Вченою радою факультету
Економіки і менеджменту**

**Голова фахової
атестаційної
комісії**

Протокол № 9 від 25.04.2024 року

**Голова Вченої ради факультету
Маргарита ЛИШЕНКО**

Суми 2024

Програма фахового вступного випробування для осіб, що вступають на ОС «Магістр» та програми для вступників, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальність 051 «Економіка»,- 2024. – 13с.

Програму підготували: Терещенко С.І. – доктор економічних наук, професор; Строченко Н.І. – кандидат економічних наук, професор; Пилипенко Н.М.. – кандидат економічних наук, доцент; доцент; Ковальова О.М. – кандидат економічних наук, доцент; Ковбаса О.М. – кандидат економічних наук, доцент

Розглянуто на засіданні кафедри економіки та підприємництва ім. проф. І.М. Брюховецького Протокол № 12 від «09» квітня 2024 року

ЗМІСТ

Вступ	4
1.Вимоги до складових вступного випробування	5
2.Оцінювання ступеня відповідності знань визначеним критеріям	7
3.Зміст дисциплін фахового випробування	8

ВСТУП

Сумський національний аграрний університет здійснює провадження освітньої діяльності та оголошує прийом на навчання для здобуття ступеня вищої освіти молодшого бакалавра, бакалавра, магістра, (додаток 1 до Правил прийому) доктора філософії та доктора наук (додаток 2 до Правил прийому) за спеціальностями (спеціалізаціями, освітніми програмами), формами навчання відповідно до Ліцензії (відомості щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти, яка розміщена на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України за лінком: <https://mon.gov.ua/ua/news/vstup-2023-poryadki-prijomu-na-navchannya-dlya-zdobuttya-fahovoyi-peredvishoyi-ta-vishoyi-osviti-v-2023-roci-zareyestruvali-v-minyusti> <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/vstupna-kampaniya-do-zakladiv-vishoyi-osviti-2024-roku/poryadok-prijomu-dlya-zdobuttya-vishoyi-osviti-v-2024-roci>.

Іспити вступників на здобуття освітнього ступеня магістра на основі НКР6 та НКР7 проводяться на основі -Програми предметного тесту з економіки та міжнародної економіки єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 11 лютого 2022 року № 153.

Мета вступного іспиту – оцінювання рівня професійної компетентності та ступеня засвоєння освітньо-професійної програми підготовки бакалавра.

1. ВИМОГИ ДО СКЛАДОВИХ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступний іспит із фахового випробовування, що передбачає виконання певних кваліфікаційних завдань, є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно і надійно визначає рівень освітньої та професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів освітнього ступеня «Бакалавр» в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка», що прагнуть здобути освіту за ОС «Магістр» за вказаною спеціальністю.

Узагальнена структура предметного тесту

Найменування розділу	Питома вага, %
Мікроекономіка	19-21
Макроекономіка	19-21
Економіка підприємства	29-31
Система міжнародних економічних відносин	29-31

Когнітивні рівні, необхідні для відповіді на запитання за темою:

рівень А - Знання

рівень Б - Знання, розуміння

Рівень С - Знання, розуміння, застосування

рівень D- Знання, розуміння, застосування та аналіз/синтез/оцінка

2.ОЦІНЮВАННЯ СТУПЕНЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗНАНЬ ВИЗНАЧЕНИМ КРИТЕРІЯМ

Визначення результатів предметного тесту єдиного фахового вступного випробування здійснюється у два етапи.

На першому етапі визначається тестовий бал учасника єдиного фахового вступного випробування (максимум – 140 балів).

На другому етапі на основі тестового бала визначається рейтингова оцінка результатів учасника ЄФВВ за 200-бальною шкалою, що використовується при складанні рейтингового списку абітурієнтів при вступі до магістратури в заклади вищої освіти України.

Предметні тести з економіки та міжнародної економіки, міжнародних відносин містять по 140 завдань з вибором однієї правильної відповіді.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді має основу та чотири варіанти відповіді, з яких лише один правильний.

Завдання вважають виконаним, якщо учасник іспиту вибрав, позначив та підтвердив відповідь.

Завдання з короткою відповіддю, які можна зробити без калькулятора та спеціальних таблиць, не передбачатимуть складних математичних розрахунків.

Очікується, що час на розрахунок не повинен перевищувати 1 хв 20 сек. Якщо наявні ланцюгові розрахунки, то не більше 2 етапів, без використання заокруглення.

За кожен правильну відповідь учасник тестування зможе отримати 1 бал, тобто максимальна кількість балів складатиме 140.

Максимальна кількість балів, яку може набрати учасник іспиту, правильно виконавши всі завдання тесту – 140.

Таблиця переведення тестових балів предметних тестів ЄФВВ до шкали 100 – 200

Тестовий бал	Бал за шкалою 100 – 200	% набраних балів	Бал за шкалою 100 – 200	% набраних балів	Бал за шкалою 100 – 200
35	100	71	148	107	183,5
36	101	72	149	108	184
37	102	73	150	109	184,5
38	103	74	151	110	185
39	104	75	152	111	185,5
40	105	76	153	112	186
41	106	77	154	113	186,5
42	107	78	155	114	187
43	108	79	156	115	187,5
44	109	80	157	116	188
45	110	81	158	117	188,5
46	111	82	159	118	189
47	112	83	160	119	189,5
48	113,5	84	161	120	190
49	115	85	162	121	190,5
50	116,5	86	163	122	191
51	118	87	164	125	192,5
52	119,5	88	165	126	193
53	121	89	166	127	193,5
54	122,5	90	167	128	194
55	124	91	168	129	194,5
56	125,5	92	169	130	195
57	127	93	170	131	195,5
58	128,5	94	171	132	196
59	130	95	172	133	196,5
60	131,5	96	173	134	197
61	133	97	174	135	197,5
62	134,5	98	175	136	198
63	136	99	176	137	198,5
64	137,5	100	177	138	199
65	139	101	178	139	199,5
66	140,5	102	179	140	200
67	142	103	180		
68	143,5	104	181		
69	145	105	182		
70	146,5	106	183		

3.ЗМІСТ ДИСЦИПЛІН ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

3.1. Мікроекономіка (19-21%)

Освітній компонент «Мікроекономіка» розкриває особливості функціонування основних елементів ринкового механізму. Аналізує механізм встановлення часткової рівноваги, види еластичності попиту та пропозиції, теорії поведінки споживача та фірми. Визначає основні види витрат підприємства та особливості функціонування ринкових структур (досконалої конкуренції, чистої монополії, олігополії, монополістичної конкуренції). Характеризує специфіку розвитку ринку ресурсів та встановлення загальної рівноваги.

Метою вивчення нормативної дисципліни «Мікроекономіка» є: опанування студентами базових принципів мікроекономічного аналізу та особливостей побудови мікроекономічних моделей; засвоєння змісту основних розділів цієї дисципліни; оволодіння базовим інструментарієм мікроекономічного аналізу; ознайомлення з новітніми ідеями мікроекономіки кінця ХХ початку ХХІ століття; демонстрація можливостей мікроекономіки як складника фундаментальної економічної науки сприяти ухваленню ефективних господарських рішень.

Зміст дисципліни

Тема 1. Основи економіки. Ефективність використання ресурсів (2,5 – 3,5 %)

✓ *Предмет і функції економічної науки. Рівні економічного аналізу (0,8-1,2% -А).*

✓ *Проблеми обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Межа виробничих можливостей. Альтернативна вартість. Економічна ефективність(0,8-1,2% -С).*

✓ *Загальнонаукові методи економічного аналізу. Граничний аналіз Економічні показники. Номінальні і реальні змінні. Поняття нормативної і позитивної економіки(0,8-1,2% -В)*

Тема 2. Попит, пропозиція та ринковий механізм (4-6%)

✓ *Попит і закон попиту. Аналіз змін попиту та величини попиту Нецінові визначники попиту. (0,8-1,2% -С)*

✓ *Суть та види еластичності попиту. Цінова еластичність попиту і загальний виторг виробника. Економічна інтерпретація значень коефіцієнтів різних видів еластичності попиту(0,8-1,2% -D)*

✓ *Пропозиція і закон пропозиції Аналіз змін пропозиції та величини пропозиції. Нецінові визначники пропозиції. Цінова еластичність пропозиції. (0,8-1,2% -С)*

✓ Ринкова рівновага. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Надлишок виробника і надлишок споживача. Вплив змін попиту й пропозиції на рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку. (0,8-1,2% -B)

✓ Прямий і непрямий вплив держави на ринкову рівновагу. Наслідки запровадження максимальних і мінімальних цін. Аналіз впливу непрямих податків, дотацій і субсидій на ринкове становище покупців і продавців. Чисті втрати суспільства. (0,8-1,2% -D)

Тема 3. Теорії поведінки споживача (3,5-4,5%)

✓ Корисність в економічній науці і проблема її виміру. Функція корисності. Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності блага (0,8-1,2% B).

✓ Сутність раціонального вибору споживача. Поняття «рівноваги споживача». Правило рівноваги споживача за умови споживання набору благ. (0,8-1,2% -C)

✓ Криві байдужості (індиферентності) та їх властивості. Коефіцієнт граничної норми заміни (заміщення) благ. Карта кривих байдужості. (0,8-1,2% -B)

✓ Бюджетне обмеження та можливості споживача. Рівновага споживача з позицій порядкового (ординалістського) підходу, Реакція споживача на зміну цін товарів і доходу споживача. Модель (крива) «дохід — споживання». Модель (крива) «ціна — споживання» (0,8-1,2% -C)

Тема 4. Теорія виробництва і витрат (3,5-4,5 %)

✓ Параметри функціонування підприємства як мікроекономічної моделі. Суть виробництва. Технологія виробництва. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором. Закон спадної граничної продуктивності змінного фактора виробництва. Сукупний, середній та граничний продукт, їх взаємозв'язки. Стадії виробництва. (0,8-1,2% -B)

✓ Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива виробничої байдужості (ізокванта): поняття і властивості. Лінія однакових витрат виробництва (ізокоста). Правило рівноваги виробника. (0,8-1,2% -B)

✓ Економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат виробництва. Явні і неявні витрати виробництва. Економічний, бухгалтерський і нормальний прибуток. (0,8-1,2% -C)

✓ Постійні, змінні, сукупні витрати виробництва. Середні і граничні витрати виробництва у короткостроковому і довгостроковому періодах. Постійний, зростаючий та спадний ефекти масштабу виробництва. (0,8-1,2% -C)

Тема5. Ринкові структури. Досконала конкуренція, монополія, монополістична конкуренція, олігополія (3,5-4,5%)

✓ *Сутність ринкової структури. Види ринкових структур. (0,8-1,2% - А)*

✓ *Суть, ознаки та умови функціонування ринку досконалої конкуренції. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Умови рівноваги фірми-досконалого конкурента у довгостроковому і короткостроковому періодах. (0,8-1,2% -С)*

✓ *Характерні ознаки ринкової структури чистої монополії. Види монополій. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Суспільні втрати від діяльності монополіста. Умови рівноваги монополіста у довгостроковому і короткостроковому періодах. (0,8-1,2% -В)*

✓ *Характерні ознаки ринкової структури монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція в умовах монополістичної конкуренції. Умови рівноваги виробника у довгостроковому і короткостроковому періодах. Ефективність монополістичної конкуренції. Особливості організації олігопольного ринку. Види олігополій. Економічні наслідки олігополії. (0,8-1,2% -С)*

Рекомендована література

1. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Мікроекономіка: навч. посіб. / Мацелюх Н.П. та ін. Ірпінь, 2019. 298 с.

2. Мікроекономіка: підручник / уклад. В.М. Лич, П.М. Куліков, Б.Е. Головаш, В.В. Гончаров. Київ, 2019. 96 с.

3. Мікроекономіка: навч. посіб./О.С. Яцюк; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 189 с.

4. Мікроекономіка: опор. конспект лекцій / А.Г. Герасименко, Н.В. Квіцинська. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 104 с.

5. Kreps D. M. Microeconomics for managers. Princeton University Press, 2019.

6. Mankiw N.G. Principles of Microeconomics 8th edition. Kindle Edition. 2019.

7. McConnel C.R., Brue S.L., Flynn S.M. Microeconomics: principles, problems and policies. 21-st edition. McGraw-Hill Education. NY.2019.

8. Pindyck R. S., Rubinfeld D. L. Microeconomics. 9th ed. Pearson. 2019. 781 p.

3.2. Макроекономіка(19-21%)

Даний курс спрямований на вивчення теоретичних засад та інструментарію макроекономічного аналізу (аналізу стану національної економіки та її зовнішніх зв'язків), теорії функціонування та розвитку макроекономічних

систем, здобуття навичок побудови та аналізу макроекономічних моделей, формування комплексних знань щодо формування ефективного механізму макроекономічної політики, а також вироблення вміння застосувати отримані знання в практичній діяльності. Засвоєння курсу дає можливість набутти фундаментальні теоретичні і практичні знання щодо теорії та методології досліджень структурних особливостей та закономірностей функціонування економічної системи; аналізу макроекономічних явищ та процесів; побудови моделей оптимального економічного зростання та макроекономічної рівноваги; оцінки ефективності макроекономічної політики; інструментарію розв'язання проблем сучасної економіки на макrorівні; аналізу макроекономічних індикаторів; методів вирішення проблем макроекономічної нестабільності.

Метою викладання навчальної дисципліни «Макроекономіка» є формування цілісного уявлення про взаємозв'язки між макроекономічними явищами та процесами і забезпечення основ для самостійного аналізу ефективності макроекономічної політики.

Зміст дисципліни

Тема 1. Макроекономічні показники в системі національних рахунків (4-6%)

✓ Основні показники системи національних рахунків та методи їх визначення: Валовий внутрішній продукт (ВВП), Валовий національний продукт (ВНП), Чистий внутрішній продукт (ЧВП), Національний дохід (НД). Три методи обчислення ВВП. (0,8-1,2% -С)

✓ Індeksi цін та їх види Індекс споживчих цін (ІСЦ). Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Зведення номінального до реального ВВП. Інфлювання і дефлювання. (0,8-1,2% -С)

✓ Кейнсіанські функції споживання і заощадження. Гранична схильність до споживання та до заощадження. Середня схильність до споживання і до заощадження. Чинники споживання та заощадження. (0,8-1,2% -В).

✓ Суть та види інвестицій (валові і чисті; реальні і фінансові; короткострокові та довгострокові; прямі і портфельні; венчурні і безризикові). Автономні і похідні (індуковані) інвестиції. Мультиплікатор інвестицій. (0,8-1,2% -А)

✓ Сукупні втрати Рівноважний рівень ВВП. Кейнсіанський хрест. Мультиплікатор витратів. Мультиплікатор податків. Інфляційний і рецесійний розриви. (0,8-1,2% -С)

Тема 2. Сукупний попит і сукупна пропозиція.(2,5-3,5%)

✓ Сукупний попит: суть та структура. Цінові та нецінові чинники впливу на сукупний попит. Крива сукупного попиту та її переміщення. (0,8-1,2% -В)

✓ Сукупна пропозиція: суть та чинники впливу. Крива сукупної пропозиції та її переміщення. Сукупна пропозиція в короткостроковому та довгостроковому періодах. (0,8-1,2% -B)

✓ Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції в короткостроковому та довгостроковому періодах. (0,8-1,2% -C)

Тема 3. Макроекономічна нестабільність.(3,5-4,5%)

✓ Діловий цикл та його фази (спад, дно, піднесення, вершина) Причини економічних коливань. Малі, середні та довгі цикли. (0,8-1,2% -B)

✓ Інфляція. суть, причини виникнення, види та соціально-економічні наслідки. Рівень та темп інфляції. (0,8-1,2% -D)

✓ Антиінфляційна політика: суть та види (активна, пасивна). (0,8-1,2% -C)

✓ Безробіття та його види (структурне, фрикційне, циклічне). Природна норма безробіття. Рівень безробіття. (0,8-1,2% -C)

Тема 4. Грошовий ринок та банківська система. Монетарна політика держави.(2,5-3,5%)

✓ Грошовий ринок та його агрегати. (0,8-1,2% -A)

✓ Попит на гроші. Пропозиція грошей Простий депозитний мультиплікатор. Рівновага на грошовому ринку. (0,8-1,2% -B)

✓ Монетарна політика суть, цілі та види (політика «дорогих» і «дешевих» грошей). (0,8-1,2% -B)

Тема 5. Фіскальна політика: суть, види (дискреційна та недискреційна). Крива Лаффера. (0,8-1,2% -B)

Тема 6. Економічне зростання: суть та типи (екстенсивний та інтенсивний). Фактори економічного зростання. (0,8-1,2% -B)

Тема 7. Людські ресурси та людський розвиток. Сталий людський розвиток. Складові індексу людського розвитку(0,8-1,2% -A)

Тема 8. Соціальна економіка та політика.(1,-2,5%)

✓ Об'єкти та суб'єкти соціальної політики. Види та інструменти соціальної політики. (0,8-1,2% -A)

✓ Державні соціальні стандарти(прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія. (0,8-1,2% -B)

Рекомендована література

1. Козакова О.М., Забарна Е.Н. Мікро та макроекономіка. Київ: Гельветика. 2019. 428 с.

2. Гронтковська г. Макроекономіка: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 672 с.

3. Лисюк В.С. Макроекономіка : практикум : навч. посібник. Київ. славіст. ун-ту. – 2-ге вид., стер. – Львів : Новий Світ-2000, 2020. 353с.

4. Макаренко М. І. Макроекономіка : підручник. 2-ге вид., переробл. Суми : Сумський державний університет, 2021. 307 с.

3.3. Економіка підприємства (29-31%)

«Економіка підприємства» є фаховою дисципліною навчального плану, її предмет – це інструменти дослідження економічних процесів, що мають місце на підприємстві, спрямовуючи їх на раціональне використання ресурсів та потенціалу, досягнення сталої ефективності виробництва; набуття студентами навичок виконання техніко-економічних розрахунків та обґрунтування показників. В свою чергу вивчення теоретико-методологічних основ з економіки підприємства та набуття практичних навичок їх застосування в умовах ринку займає важливе місце в підготовці бакалаврів.

Метою вивчення дисципліни є надання знань з основ прикладної економіки, організації та результативності господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва.

Зміст дисципліни

Тема 1. Основи функціонування підприємства.(3,5-4,4%)

✓ *Підприємство як суб'єкт господарювання: сутність та напрями діяльності (маркетингова, управлінська, фінансово-економічна, виробника, обліково-контрольна, інноваційна). (0,8-1,2% -В)*

✓ *Види підприємств (за метою і характером діяльності: комерційні та некомерційні, за формою власності: приватні, колективні, комунальні, державні, змішані; за національною належністю капіталу: національні, з іноземними інвестиціями, іноземні, змішані, за масштабами діяльності великі, середні та малі) та їх об'єднань (асоціація, кооперація, консорціум, концерн, картель, трест, промислово-фінансові групи, холдинги). (0,8-1,2% -В)*

✓ *Середовище господарювання підприємства. Внутрішнє (мікросередовище), проміжне (мезосередовище) та зовнішнє (макросередовище). (0,8-1,2% -В)*

Тема 2. Структура та управління підприємством.(3,5-4,4%)

✓ *Функції (планування, організація, мотивація, контроль) та методи управління підприємством (організаційні, економічні та соціально- психологічні). (0,8-1,2% -В)*

✓ *Типи організаційних структур управління підприємствами (лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, матрична та дивізійна). (0,8-1,2% -В)*

✓ *Поняття виробничої структури та соціальної інфраструктури підприємства. (0,8-1,2% -В)*

✓ *Техніко-технологічна база підприємства та суспільні форми організації виробництва (концентрація, спеціалізація, кооперування,*

комбінування, конверсія і диверсифікація). (0,8-1,2% -С)

Тема 3. Планування діяльності підприємства.(6-8%)

✓ *Планування: сутність та різновиди планів підприємства. Стратегічне, тактичне і оперативне планування. сутність та часові межі. (0,8-1,2% -В)*

✓ *Бізнес-план визначення та його розділи (резюме; опис продукції (послуг); маркетинг-план, виробничий план, організаційний план; фінансовий план; оцінка ризиків). (0,8-1,2% -В)*

✓ *Поняття економіко-математичної моделі та моделювання. Класифікація моделей. Поняття адекватності моделі. Модель «чорної скриньки». Основні етапи побудови економіко-математичної моделі. (0,8-1,2% -А)*

✓ *Поняття статистичної залежності між змінними. Суть кореляційного зв'язку. Критерії оцінювання статистичної значущості лінійного зв'язку. (0,8-1,2% -В)*

Тема 4. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства.(5-7%)

✓ *Основний капітал (необоротні матеріальні активи). сутність, видова структура, знос, амортизація, фондоддача, фондомісткість та фондоозброєність. (1,5-2,5% -С)*

✓ *Оборотний капітал (оборотні активи): сутність, видова структура, коефіцієнт оборотності та тривалість одного оборону. (1,5-2,5% -С)*

✓ *Нематеріальні ресурси та нематеріальні активи. сутність, види та амортизація. (0,8-1,2% -В)*

✓ *Інновації. сутність, різновиди та інноваційний процес. (0,8-1,2% -В)*

Тема 5. Витрати та результати діяльності підприємства.(5-7%)

✓ *Собівартість продукції та кошторис витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати). (0,8-1,2% -С)*

✓ *Ціна на продукцію (послуги): сутність та функції (обліково-вимірювальна, розподільча та стимулююча). Різновиди цін (договірні, вільні, регульовані; роздрібні та оптові). (1,5-2,5% -С)*

✓ *Дохід та прибуток підприємства (валовий та чистий). (1,5-2,5% -С)*

✓ *Ефект та ефективність діяльності підприємства: сутність та відмінності(0,8-1,2% -В)*

Тема 6. Персонал підприємства. Економіка праці.(3,5-4,5%)

✓ *Персонал підприємства, категорії персоналу. Мотивація персоналу: сутність та методи (економічні і неекономічні). (0,8-1,2% -В)*

✓ *Сутність заробітної плати як соціально-економічної категорії.*

Номінальна і реальна заробітна плата. Форми оплати праці. (1,5-2,5% -С)

✓ *Соціально-трудова відносина на підприємстві: сутність поняття. Суб'єкти соціально-трудова відносин. держава, роботодавці та наймані працівники. (0,8-1,2% -В)*

Рекомендована література

1. Гринчуцький В., Карапетян Є., Погріщук Б. Економіка підприємства. Київ: Центр учбової літератури. 2021.с.304.

2. Гетьман О., Шаповал В. Економіка підприємства. Київ: Центр учбової літератури. 2021. С.488.

3. Іванілов О.С. Економіка підприємства. Київ: Центр учбової літератури. 2019. С.600.

3.4. Система міжнародних економічних відносин(29-31%)

Дисципліна «Міжнародні економічні відносини» є інтегрованим курсом, що вивчає міжнародні аспекти діяльності підприємства, механізми, що регулюють цю діяльність, способи виходу підприємства на міжнародні ринки, алгоритми ведення зовнішньоекономічних операцій та розрахунків за цими операціями. Ефективна діяльність підприємства на зовнішніх ринках вимагає знання системи міжнародних економічних відносин, форм прояву тенденції глобалізації економічних процесів у світі, зовнішньоторговельної політики та ринкового середовища в різних країнах. Тому в рамках курсу «Міжнародні економічні відносини» розглядається широкий спектр проблем функціонування суб'єктів господарської діяльності на міжнародних ринках, основні проблеми на шляху такої діяльності, механізми валютного, митного та податкового її регулювання.

Метою вивчення курсу є формування у студентів системи теоретичних знань і набуття практичних навичок у сфері міжнародної економічної діяльності

Зміст дисципліни

Тема 1. Міжнародна економічна система.(2,5-3,5%)

✓ *Міжнародна економічна система сутність та її елементи. Міжнародний поділ праці. (0,8-1,2% -В)*

✓ *Міжнародні економічні відносини, суб'єкти, об'єкти та структурні рівні (підприємства, міждержавний, регіональний, світовий)міжнародних економічних відносин. (0,8-1,2% -В)*

✓ *Форми міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля товарами, міжнародна торгівля послугами, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини,*

міжнародна економічна інтеграція. (0,8-1,2% -B)

Тема 2. Міжнародна торгівля товарами та послугами.(6-8%)

✓ Теорії міжнародної торгівлі (докласичні теорії міжнародної торгівлі, класичні, неокласичні та альтернативні). (0,8-1,2% -A)

✓ Форми, методи та показники міжнародної торгівлі товарами. Поняття та форми міжнародної торгівлі: традиційна (експорт та імпорт), компенсаційна (зустрічні закупівлі, бартерна торгівля, зворотні закупівлі, промислові компенсаційні угоди), торгівля за кооперацією; торгівля в режимі найбільшого сприяння, преференційна, дискримінаційна. (0,8-1,2% -B)

✓ Методи міжнародної торгівлі товарами. Міжнародна торгівля на підставі прямих зв'язків між контрагентами та через організовані товарні ринки (біржі, аукціони). (0,8-1,2% -B)

✓ Показники міжнародної торгівлі: 1) обсягові (зовнішньоторговельний оборот; генеральна торгівля, індекс фізичного обсягу зовнішньої торгівлі); 2) результативні (сальдо торговельного балансу; сальдо балансу поточних операцій, індекс стану торговельного балансу; індекс концентрації експорту; коефіцієнт імпортової залежності країни; індекс «умов торгівлі»); 3) інтенсивності (обсяги експорту, імпорту на душу населення; експортна квота; імпортна квота; зовнішньоторговельна квота; інтенсивність внутрішньогалузевого обміну); 4) економічної ефективності (ефективність зовнішньої торгівлі, коефіцієнт ефективності експорту країни). (0,8-1,2% -C)

✓ Зовнішньоторговельний контракт. Види, структура, функції. Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС-2020). (0,8-1,2% -B)

✓ Регулювання міжнародної торгівлі товарами та послугами: тарифні та нетарифні інструменти торговельної політики. Класифікація ЮНКТАД нетарифних інструментів Макроекономічні ефекти застосування тарифних і нетарифних методів для малої та великої економіки). (0,8-1,2% -C)

✓ Види послуг у міжнародній торгівлі за класифікацією СОР (ГАТС). (0,8-1,2% -A)

Тема 3. Міжнародний рух капіталу.(4-6%)

✓ Форми і чинники міжнародного руху капіталу. (0,8-1,2% -A)

✓ Прямі іноземні інвестиції: сутність та форми Портфельні інвестиції: сутність та інструменти міжнародного портфельного інвестування. Види інвестиційних операцій з цінними паперами (інструменти участі в капіталі, боргові цінні папери). (0,8-1,2% -B)

✓ Міжнародний інвестиційний ринок: сутність, специфіка, структура Міжнародний ринок акцій. Міжнародний ринок облігацій. Ринок похідних інструментів (форвардні та ф'ючерсні контракти, опіони та свопи). (0,8-1,2% B)

✓ Інвестиційна привабливість та система показників, що її характеризують.. Інвестиційний клімат країни. Поняття та головні складові. Інвестиційна привабливість та інвестиційний клімат України. (0,8-1,2% -C)

✓ Форми та методи міжнародно-правового регулювання інвестиційної діяльності: захист інвестицій, державні гарантії, адміністративна і дипломатична підтримка, страхування інвестицій, уникнення подвійного оподаткування. Інституційне регулювання інвестиційної діяльності: ЮНКТАД, двосторонні, багатосторонні угоди, угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи (ТРИМС), угода про захист іноземних інвестицій. (0,8-1,2% -A)

Тема 4. Міжнародна трудова міграція. Світовий ринок праці.(3,5-4,5%)

✓ Поняття міжнародної міграції робочої сили. Зовнішня і внутрішня міграція робочої сили; міжнародна міграція робочої сили. еміграція, імміграція, рееміграція. (0,8-1,2% -A)

✓ Основні причини, напрямки та закономірності міжнародної міграції робочої сили. Міжнародні центри тяжіння робочої сили Країни походження трудової міграції. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили. Країни-реципієнти, країни-донори. (0,8-1,2% -B)

✓ Світовий ринок праці: сутність та специфіка, функції та сегменти. Географічна та галузева структура світового ринку праці. Поняття та форми неформальної зайнятості у світовому ринку праці Регулювання міжнародної міграції праці рівні (національні, міжнародний), методи (економічні, адміністративні, інституційні). Міжнародна організація праці в глобальній системі регулювання трудової міграції. (0,8-1,2% -B)

✓ Україна в міжнародних міграційних процесах наслідки, переваги та загрози. Головні чинники еміграції та країни-реципієнти робочої сили з України. (0,8-1,2% -B)

Тема 5. Міжнародне науково-технічне співробітництво.(2,5-3,5%)

✓ Сутність технологій і міжнародного технологічного трансферу. Форми передачі та захисту технологій. Способи комерційного і некомерційного міжнародного трансферу технологій. (0,8-1,2% -B)

✓ Інституційне регулювання світового ринку технологій: Угода з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності СОТ (ТРИПС), комітет з передачі технологій. Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). (0,8-1,2% -B)

✓ Пріоритетні напрями розвитку міжнародного технологічного обміну для України. (0,8-1,2% -B)

Тема 6. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини.(4-6%)

✓ Валюта: поняття, типи та види. Резервні валюти. Валютний курс та

валютне котирування. Фактори впливу на валютний курс. Валютні режими. Паритет купівельної спроможності валют. Валютна система. Типи валютних систем. національна, регіональна (міжнародна), світова. Еволюція світової валютної системи. Європейська валютна система. (0,8-1,2% -В)

✓ Світовий валютний ринок: сутність, функції, структура, суб'єкти
Поняття та види валютних операцій (поточні, валютні операції, пов'язані з рухом капіталу, відкриття та ведення валютних рахунків, неторгові операції, операції із залучення та розміщення валютних коштів, конверсійні операції (угоди з негайною поставкою, строкові (форвардні, ф'ючерсні, опціони з валютою)), своти, валютний арбітраж). (0,8-1,2% -В)

✓ Валютне регулювання, його види. Валютна політика та її інструменти(валютна інтервенція, валютний демпінг, дисконтна політика, девальвація та ревальвація, валютні обмеження). (0,8-1,2% -В)

✓ Міжнародний кредит: поняття, функції та форми. Зовнішній борг. Види та показники зовнішнього боргу. Методи та інструменти управління зовнішнім боргом. Інституційне регулювання міжнародних кредитних відносин: МВФ, група Світового банку, Лондонський та Парижський клуби кредиторів. (0,8-1,2% -С)

✓ Міжнародні кредитні розрахунки: поняття, форми(документарні: акредитив, інкасо; недокументарні: аванс, платіж на відкритий рахунок, банківський переказ, розрахунки з використанням чеків, векселів, пластикових карток, консигнація) та типи (національною валютою, міжнародною колективною валютою, золотом, клірінгові розрахунки). Валютний кліринг: поняття, причини використання, види. (0,8-1,2% -В)

✓ Платіжний баланс: поняття, структура (рекомендації МВФ, 6-е видання)фактори впливу та методи врівноваження. (0,8-1,2% -В)

Тема 7. Міжнародна економічна інтеграція.(2,5-3.5%)

✓ Типи міжнародної економічної інтеграції: професійна зона торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, повна економічна інтеграція. Зона вільної торгівлі України з ЄС як поглиблена та всеохоплююча. Організаційні форми співробітництва України-НАТО в економічній сфері.(1.5-2.5%)

✓ Економічні ефекти міжнародної економічної інтеграції. Статичні та динамічні ефекти (вигоди від спеціалізації, ефекту масштабу, зростання добробуту. поліпшення платіжного та торговельного балансів, розвиток структури торгівлі, залучення інвестицій). (0,8-1,2% -В)

Рекомендована література

1.Горбач Л. М., Плотніков О. В. Міжнародні економічні відносини : підручник. Київ : Кондор, 2019. 263 с.

2. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б. Міжнародні економічні відносини: навчальний. посібник. Київ : Знання, 2018. 406 с.

3. Мазаракі А.А., Мельник Т.М. Міжнародні економічні відносини : підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екоп. ун-т, 2020. 612 с.

4. Міжнародна економіка : навчальний посібник /за заг. ред. С. М. Макухи. Харків : Право, 2019. 192 с.

5. Мороз О. С. Основи маркетингу та зовнішньоекономічної діяльності : навчально–методичний посібник . Запоріжжя: ЗДІА, 2014. 142с.

6. Передрій О. С. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник. Київ : Знання, 2020. 263с.